Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
YVES BOT
föredraget den 25 februari 2016 [1]

Mål C -159/15

Franz Lesar
mot
Beim Vorstand der Telekom Austria AG eingerichtetes Personalamt

(begäran om förhandsavgörande från Verwaltungsgerichtshof, (Högsta förvaltningsdomstolen, Österrike))

”Begäran om förhandsavgörande — Socialpolitik — Direktiv 2000/78/EG — Likabehandling i arbetslivet — Artikel 2.1 och 2.2 a — Artikel 6.2 — Fastställande av pensionsrättigheter för före detta tjänstemän — Lärlingsperioder och perioder av kontraktsanställningar för vilka avgifter till den obligatoriska pensionsförsäkringen erlagts — Beaktande — Perioder som fullgjorts före 18 års ålder beaktas inte”

1. Förevarande begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 2.1, 2.2 a och 6.1 i rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet. [2]

2. Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sida Franz Lesar och å andra sidan Beim Vorstand der Telekom Austria AG eingerichtetes Personalamt (personalavdelningen vid Telekom Austria AG) (nedan kallad personalavdelningen). Målet gäller personalavdelningens vägran att vid beräkningen av pensionsrättigheter beakta lärlings- och arbetsperioder som Franz Lesar fullgjort innan han trädde i tjänst och som fullgjorts innan han uppnådde 18 års ålder.

3. Jag kommer nedan att föreslå att domstolen prövar de nationella bestämmelser som är aktuella i det nationella målet med avseende på artikel 6.2 i direktiv 2000/78 snarare än med avseende på artikel 6.1 i samma direktiv. Genom min analys kommer jag att visa att artiklarna 2.1 , 2.2 a och 6.2 i nämnda direktiv ska tolkas så, att de inte utgör hinder för nationella bestämmelser, såsom dem som är aktuella i det nationella målet, enligt vilka lärlings- och arbetsperioder som en tjänsteman fullgjort före 18 års ålder inte beaktas vid fastställande av rätten till och beräkningen av det pensionsbelopp han har rätt till, i den mån lagstiftningen syftar till att garantera ett enhetligt fastställande – inom ett pensionssystem för tjänstemän – av åldern för anslutning till systemet liksom av åldern för att komma i fråga för pensionsförmåner som utbetalas enligt det nämnda systemet.

1 — Originalspråk: franska.
2 — EGT L 303, s. 16.

I – **Tillämpliga bestämmelser**

A – *Direktiv 2000/78*

4. I artikel 1 i direktiv 2000/78 föreskrivs att ”syftet med detta direktiv är att fastställa en allmän ram för bekämpning av diskriminering i arbetslivet på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning, för att principen om likabehandling skall kunna genomföras i medlemsstaterna”.

5. I artikel 2 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”1. I detta direktiv avses med principen om likabehandling att det inte får förekomma någon direkt eller indirekt diskriminering på någon av de grunder som anges i artikel 1.

2. Enligt punkt 1 skall

a) direkt diskriminering anses förekomma när en person på någon av de grunder som anges i artikel 1 behandlas mindre förmånligt än en annan person behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation,

…”

6. Artikel 6 i direktivet har följande lydelse:

”1. Utan hinder av artikel 2.2 får medlemsstaterna föreskriva att särbehandling på grund av ålder inte skall utgöra diskriminering om särbehandlingen på ett objektivt och rimligt sätt inom ramen för nationell rätt kan motiveras av ett berättigat mål som rör särskilt sysselsättningspolitik, arbetsmarknad och yrkesutbildning, och sätten för att genomföra detta syfte är lämpliga och nödvändiga.

I sådan särbehandling kan i synnerhet följande inbegripas:

a) Införande av särskilda villkor för tillträde till anställning och till yrkesutbildning, anställnings- och arbetsvillkor, inbegripet villkor för avskedande och löner, för ungdomar och äldre arbetstagare samt underhållsskyldiga personer i syfte att främja deras anställbarhet eller att skydda dem.

b) Fastställande av minimivillkor avseende ålder, yrkeserfarenhet eller anställningstid för tillträde till anställningen eller för vissa förmåner förknippade med anställningen.

…

2. Utan hinder av artikel 2.2 får medlemsstaterna föreskriva att följande inte utgör diskriminering på grund av ålder: fastställande av åldersgräns för att, när det gäller företags- och yrkesbaserade system för social trygghet, komma i fråga för pensions- eller invaliditetsförmåner, inbegripet fastställande av olika åldersgränser för arbetstagare eller grupper eller kategorier av arbetstagare och för tillämpningen inom ramen för dessa system av ålderskriterier för försäkringstekniska beräkningar, under förutsättning att detta inte leder till diskriminering på grund av kön.”

B – *Den österrikiska lagstiftningen*

7. 53 och 54 §§ i förbundslagen om rätt till pension för statliga tjänstemän, deras efterlevande och familjemedlemmar (1965 års pensionslag) (Bundesgesetz über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (Pensionsgesetz 1965)), av den 18 november 1965 [3] hade följande lydelse vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet:

”Pensionsgrundande perioder som föregår tillträdet till den statliga tjänsten vilka ska beaktas vid beräkningen av pensionspoäng

§ 53

1) Till pensionsgrundande perioder som föregår tillträdet till den statliga tjänsten räknas de perioder som räknas upp i styckena 2–4, under förutsättning att de tidsmässigt ligger före den dag från vilken den pensionsgrundande tiden i statlig tjänst började. Dessa perioder läggs till den pensionsgrundande tjänstetiden.

2) Följande perioder tillgodoräknas:

a) Den tid som fullgjorts inom ramen för tjänst, utbildning eller annat anställningsförhållande med en nationell offentligrättslig arbetsgivare.

…

h) Den period under vilken den berörde har genomfört ett fullständigt studieprogram … på högstadienivå inom teknisk eller yrkesorienterad undervisning, på gymnasienivå inom teknisk eller yrkesorienterad undervisning, vid en akademi eller liknande lärosäte, under förutsättning att en minsta obligatorisk utbildningstid inte har överskridits.

…

k) Den tid som fullgjorts inom ramen för yrkesutbildning om utbildningen utgjorde ett krav för anställning som tjänsteman eller om utbildningen genomförts hos en nationell offentligrättslig arbetsgivare.

l) Anställningstid som fullgjorts inom en anställning för vilken obligatoriska avgifter till pensionsförsäkringen ska erläggas enligt bestämmelserna [i allmän lag om social trygghet (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz), av den 9 september 1955, [4]] vilka var tillämpliga den 31 december 2004].

…

Hinder för tillgodoräknande samt avstående

§ 54

…

2) Följande perioder tillgodoräknas ej

3 — BGB1. 340/1965 (nedan kallad PG 1965).

4 — BGB1. 189/1955) (nedan kallad ASVG).

a) perioder som tjänstemannen har fullgjort före 18 års ålder. Undantaget gäller inte perioder som ska tillgodoräknas enligt § 53.2 a, d, k, och l när ett så kallat överföringsbelopp ska erläggas för dessa med tillämpning av rättsregler som föreskrivs på området för social trygghet.

…

5) Punkt 2 a andra förslaget ska endast tillämpas på tjänstemän på vilka § 88.1 inte äger tillämpning…”

8. § 88.1 i 1965 års PG, i den lydelse som var gällande vid tiden för de faktiska omständigheterna i det nationella målet, avser tjänstemän som trätt i tjänst vid en kommunal österrikisk myndighet före den 1 maj 1995 och som, mellan tidpunkten för tjänstetillträdet och tidpunkten då de lämnade sin tjänst, har tjänstgjort utan avbrott för en lokal österrikisk myndighet.

II – **Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan**

9. Franz Lesar är född den 3 juni 1949. Mellan 14 års och 18 års ålder (från den 9 september 1963 till den 8 mars 1967) arbetade han som lärling vid statens post och telegrafmyndighet (Post- und Telegraphenverwaltung des Bundes). Från och med den 9 mars 1967 var han kontraktsanställd hos myndigheten. Vid sidan om sitt arbete studerade han vid förbundsgymnasiet för yrkesutövare under perioden från den 14 september 1967 till den 17 februari 1972. Den 1 juli 1972 gavs han en kontraktsanställning av den förbundsstaten (Bund) inom ramen för ett offentligrättsligt anställningsförhållande.

10. Innan Franz Lesar blev tjänsteman betalade han in pensionsavgifter till pensionskassan för anställda (Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten) (nedan kallad försäkringsorganet). Inbetalningarna gjordes under hela hans tid som lärling och under hans anställningsförhållande, såväl före som efter 18 års ålder.

11. Genom ett beslut av ledningen för post- och telegrafmyndigheten i Steiermark (Post- und Telegraphendirektion für Steiermark) av den 23 augusti 1973 tillgodoräknades han en period på fem år och femton dagar mellan den dag han fyllde 18 år och den dag då han tillträdde sin tjänst inom offentliga sektorn som pensionsgrundande perioder som föregår tjänstetillträdet. Dessa är fördelade på följande sätt:

— Kontraktsanställning under perioden från den 3 juni 1967 till den 13 september 1967.

— Studier vid förbundsgymnasiet för yrkesutövare från den 14 september 1967 till den 17 februari 1972.

— Kontraktsanställning under perioden från den 1 mars 1972 till den 30 juni 1972.

12. Genom ett beslut av den 22 maj 1974 beslutade försäkringsorganet att bevilja och betala ett så kallat överföringsbelopp till förbundsstaten för de verksamhetsperioder som Franz Lesar kunde tillgodogöra sig som kontraktsanställd och som han fullgjort efter det att han fyllt 18 år. Överföringsbeloppet uppgick till 4 785 österrikiska schilling (ATS).

13. Genom beslut av den 28 mars 1974 och den 22 maj 1974 tillerkändes Franz Lesar ett belopp på 33160,05 ATS som ersättning för bland annat de pensionsavgifter som han betalat in under sin lärlingstid och konstraktanställning innan han fyllde 18 år.

14. Dagen efter den 31 augusti 2004 beviljades Franz Lesar pension. Vid beräkningen av pensionen beaktade personalavdelningen de pensionsgrundande perioder som föregår den statliga tjänsten som tillgodoräknats i beslutet av den 23 augusti 1973.

15. I augusti 2011 begärde Franz Lesar att lärlingstiden och kontraktanställningsperioderna som hade fullgjorts innan han fyllde 18 år skulle tillgodoräknas som ytterligare likvärdiga pensionsgrundande perioder. Personalavdelningen avslog hans begäran genom beslut av den 23 augusti 2012. Franz Lesar överklagade detta beslut till Verfassungsgerichtshof (författningsdomstolen). Verfassungsgerichtshof ansåg sig emellertid sakna behörighet att pröva målet varpå Franz Lesar vände sig till den hänskjutande domstolen med samma begäran.

16. Enligt den hänskjutande domstolen saknas det stöd för att ogilla begäran om den rättsliga situationen ändrades till följd av att direktiv 2000/78 trätt i kraft. Samma domstol anser att beslutet att inte beakta lärlingsperioder och anställningsperioder som fullgjorts före 18 års ålder såsom perioder som föregår inträdet i offentlig tjänst utgör åldersdiskriminering. Dock undrar den hänskjutande domstolen om sådan åldersdiskriminering dock kan vara motiverad.

17. Mot denna bakgrund beslutade Verwaltungsgericht (Högsta förvaltningsdomstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Ska artiklarna 2.1, 2.2 a och 6.1 i rådets direktiv 2000/78 tolkas så, att de utgör hinder för en sådan nationell bestämmelse som den som är aktuell i det nationella målet enligt vilken lärlingsperioder och perioder som fullgjorts som statligt kontraktsanställd innan vederbörande gavs offentlig anställning i denna egenskap, för vilka avgifter skulle betalas till den obligatoriska pensionsförsäkringen, med avseende på erhållande av tjänstemannapension

a) ska tillgodoräknas som pensionsgrundande perioder som föregår den statliga tjänsten om de fullgjorts efter 18 års ålder, varvid staten i det fallet erhåller ett överföringsbelopp för tillgodoräknande av dessa perioder av försäkringsorganet i enlighet med den socialförsäkringsrättsliga lagstiftningen, men

b) inte ska tillgodoräknas om de fullgjorts före 18 års ålder, varvid staten för det fall att sådana perioder inte ska tillgodoräknas inte erhåller något överföringsbelopp och den försäkrade får ersättning för de avgifter som betalats till pensionsförsäkringen, framför allt med beaktande av att det vid ett unionsrättligt krav på att dessa perioder ska tillgodoräknas i efterhand finns en möjlighet för socialförsäkringsorganet att återkräva det återbetalande beloppet av tjänstemannen och att det uppstår en skyldighet i efterhand för socialförsäkringsorganet att betala ett överföringsbelopp till staten?”

III – **Min bedömning**

18. I det mål som avgjordes genom dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20) ombads EU-domstolen att klargöra huruvida artiklarna 2.1, 2.2 a, 6.1 och 6.2 i direktiv 2000/78 ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken en tjänstemans utbildningsperioder före 18 års ålder inte beaktas vare sig vid beviljandet av pensionsrättigheter eller vid beräkningen av ålderspensionen, trots att dessa perioder beaktas när de fullgjorts efter nämnda ålder.

19. Domstolen slog inledningsvis fast att genom att vid beräkningen av ålderspension utesluta vissa tjänstemän från möjligheten att få utbildningsperioder som fullgjorts före 18 års ålder beaktade, påverkar 54 § stycke 2 punkt a PG 1965 lönevillkoren för dessa tjänstemän, i den mening som avses i artikel 3.1 c i direktiv 2000/78. Direktivet är följaktligen tillämpligt på en sådan situation som den som är aktuell i detta mål.

20. Domstolen har härvid erinrat om att tillämpningsområdet för direktiv 2000/78 – mot bakgrund av artikel 3.1 c och 3.3 i förening med skäl 13 i direktivet – ska förstås så, att det inte omfattar system för social trygghet och socialt skydd vars förmåner inte kan jämställas med lön i den betydelse denna term ges vid tillämpningen av artikel 157.2 FEUF.[5] Begreppet ”lön”, i den mening som avses i artikel 157.2 FEUF, omfattar enligt domstolen alla kontant- och naturaförmåner, aktuella eller framtida, som arbetstagaren, direkt eller indirekt, får från arbetsgivaren på grund av anställningen.[6]

21. I det nämnda målet var det dock fråga om att i samband med beräkningen av pensionspoängen inte beakta de utbildningsperioder som Georg Felber hade fullgjort före 18 års ålder och innan han påbörjade sin tjänst som statstjänsteman. Det var utrett att ålderspensionsbeloppet var beroende av de tjänstgöringsperioder och därmed likställda perioder samt den lön som tjänstemannen uppbar. Det var likaså klarlagt att ålderspension utgör en framtida utbetalning av kontanter som arbetsgivaren gör till sina anställda som en direkt följd av anställningsförhållandet dem emellan. Denna pension betraktas i den nationella lagstiftningen nämligen som en lön som ska betalas ut inom ramen för ett anställningsförhållande som fortsätter efter det att tjänstemannen har beviljats pensionsförmåner. I så måtto utgör nämnda pension ”lön” i den mening som avses i artikel 157.2 FEUF.[7]

22. EU-domstolen slog därefter fast att den nationella lagstiftning som var i fråga inför en särbehandling som direkt grundas på ålderskriteriet i den mening som avses i artikel 2.1 jämförd med artikel 2.2 a i direktiv 2000/78.[8]

23. Domstolen prövade därefter för det tredje huruvida denna särbehandling ändå inte kunde anses vara motiverad med hänsyn till artikel 6.1 i direktiv 2000/78.

24. Inledningsvis påpekade domstolen att tillgodoräknande av perioder som ligger före det att tjänstemannen tillträtt sin tjänst och vilka vederbörande fullgjort utanför tjänsten, utgör en undantagsregel som antagits för att tjänstemän som, innan de tillträdde sin tjänst som statstjänsteman, fullgjort en högre utbildning inte ska missgynnas vad gäller pensionsrättigheter i förhållande till de tjänstemän vars tjänster inte kräver någon särskild utbildning och vilka följaktligen kunnat tillträda sin tjänst som statstjänsteman från och med 18 års ålder. Reglerna inom pensionssystemet för tjänstemän är alltså utformade på så sätt att den totala anställningstid som ska beaktas vid beräkningen av ålderspensionen går tillbaka ända till den lägsta ålder som krävs för att tillträda en statlig tjänst. Målet för den aktuella nationella lagstiftningen är att enhetliggöra den tidpunkt från och med vilken pensionsavgifterna ska börja betalas och således att upprätthålla åldern för att komma i åtnjutande av pensionsförmåner. Att i detta sammanhang inte beakta utbildningsperioder före 18 års ålder är motiverat med hänsyn till att den berörde under dessa perioder i princip inte bedriver någon avlönad verksamhet som föranleder inbetalningar till pensionssystemet.[9]

25. I den mån eftersträvande av ett sådant mål gör det möjligt att garantera att principen om likabehandling iakttas för samtliga personer inom en viss yrkesgrupp och i förhållande till en viktig del av deras anställningsförhållande, såsom tidpunkten för pensionering, kan detta mål enligt domstolen utgöra ett berättigat sysselsättningspolitiskt mål.[10]

26. Domstolen prövade därefter, i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 6.1 i direktivet, huruvida sätten för att genomföra detta mål är lämpliga och nödvändiga.

5 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 20 och där angiven rättspraxis).

6 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 21 och där angiven rättspraxis).

7 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 23).

8 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkterna 25–27).

9 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 31).

10 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 32).

27. Vad först gäller lämpligheten av 54 § stycke 2 punkt a PG 1965, noterade domstolen att den lägsta åldern för att rekryteras till en statlig tjänst är 18 år och att en tjänsteman följaktligen varken kan tillhöra tjänstemännens pensionssystem eller göra inbetalningar till detta system förrän den åldern uppnåtts. [11] Regeln i denna bestämmelse, att inte beakta utbildningsperioder som fullgjorts före 18 års ålder, är enligt domstolen lämpad för att förverkliga det berättigade målet att genomföra en sysselsättningspolitik som möjliggör för alla som omfattas av tjänstemännens pensionssystem att börja betala in till systemet vid samma ålder, att kunna förvärva rätten att uppbära full ålderspension och, således, att garantera likabehandling mellan tjänstemännen. [12]

28. Vad därefter gäller frågan om inte den aktuella nationella lagstiftningen går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade målet, har domstolen påpekat att den ursprungliga frågan i det nationella målet inte avsåg tillgodoräknandet av anställningsperioder, såsom var fallet i det mål som gav upphov till dom Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381), utan enbart utbildningsperioder som fullgjorts på högstadienivå eller vid ett tekniskt eller yrkesinriktat gymnasium. [13]

29. Domstolen har i detta avseende funnit att den aktuella nationella lagstiftningen är konsekvent vad gäller den motivering som den hänskjutande domstolen anfört, närmare bestämt att i samband med beräkningen av ålderspension inte beakta perioder under vilka den berörde inte betalar in avgifter till pensionssystemet. [14] Domstolen har kommit fram till att en sådan åtgärd som den som föreskrivs i 54 § stycke 2 punkt a PG 1965 är lämplig för att uppnå de mål som beaktas, och att åtgärden inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål. [15]

30. I förevarande mål har den hänskjutande domstolen formulerat sin fråga för att EU-domstolen huvudsakligen ska precisera om denna slutsats kan tillämpas på lärlings- och arbetsperioder som fullgjorts av en kontraktsanställd person som arbetat för förbundsstaten före 18 års ålder. Med andra ord önskar den hänskjutande domstolen få klargjort om artiklarna 2.1 och 2.2 a jämte 6.1 i direktiv 2000/78 utgör hinder eller inte mot en nationell bestämmelse enligt vilken lärlings- och arbetsperioder som en kontraktsanställd person fullgjort under tjänstgöring för förbundsstaten inte beaktas vid beräkningen av rätten till tjänstemannapension när den berörde anställde fullgjort dem före 18 års ålder.

31. Jag vill inledningsvis påpeka att när domstolen skulle ta ställning till huruvida det förelåg någon motivering med avseende på artikel 6.1 och 6.2 i direktiv 2000/78 valde den i sin dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20) att begränsa sin prövning till att gälla endast artikel 6.1. Det är förmodligen skälet till att den hänskjutande domstolen i förevarande fall endast nämnt artikel 6.2 i formuleringen av sin fråga.

32. Det är emellertid just med avseende på artikel 6.2 i direktiv 2000/78 som förevarande mål bör prövas enligt min mening.

33. Jag vill i detta avseende erinra om att även om den hänskjutande domstolen endast har ställt sin fråga avseende tolkningen av artikel 6.1 i direktivet, utgör denna omständighet inte hinder för att EU-domstolen tillhandahåller den hänskjutande domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som kan vara användbara för att avgöra det mål som är anhängigt vid den, oavsett om denna domstol har hänvisat därtill i sina frågor eller inte. [16]

11 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 34).

12 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 35).

13 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 36).

14 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 37).

15 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 39).

16 — Se, bland annat, dom HK Danmark (C-476/11, EU:C:2013:590, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

34. Jag vill även påpeka att den österrikiska regeringen i sitt skriftliga yttrande ansåg att den särbehandling som är aktuell i det nationella målet inte bara är motiverad med avseende på artikel 6.1 i direktiv 2000/78 utan även med avseende på artikel 6.2 i samma direktiv. Domstolen uppmanade för övrigt samtliga parter att ta ställning vid förhandlingen till tolkningen av denna bestämmelse samt till huruvida den är tillämplig i förevarande fall.

35. Det är enligt min mening inte lämpligt att pröva de nationella bestämmelser som är aktuella i det nationella målet huvudsakligen med avseende på artikel 6.1 i direktiv 2000/78, eftersom syftet med den nationella bestämmelsen är just det som artikel 6.2 i nämnda direktiv ger medlemsstaterna möjlighet att eftersträva, nämligen att fastställa åldersgränser för att, när det gäller företags- och yrkesbaserade system för social trygghet, komma i fråga för pensions- eller invaliditetsförmåner.

36. Det är emellertid just till detta syfte som domstolen hänvisar i sin dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20) då den slår fast att den aktuella nationella bestämmelsen är lämpad att förverkliga det berättigade målet att genomföra en sysselsättningspolitik som möjliggör för alla som omfattas av tjänstemännens pensionssystem att börja betala in till systemet vid samma ålder, att kunna förvärva rätten att uppbära full ålderspension och, således, att garantera likabehandling mellan tjänstemännen. [17]

37. Precis såsom den österrikiska regeringen har visat är det just för att enhetliggöra den tidpunkt från och med vilken pensionsavgifterna ska börja betalas och således att upprätthålla åldern för att komma i åtnjutande av pensionsförmåner som det enligt de nationella bestämmelser som är aktuella i det nationella målet är uteslutet att beakta lärlings- och tjänstgöringsperioder som fullgjorts före 18 års ålder. En dylik bestämmelse är således ett uttryck för medlemsstaternas frihet enligt artikel 6.2 i direktiv 2000/78 att fastställa en åldersgräns för att, när det gäller företags- och yrkesbaserade system för social trygghet, anslutas till ett pensionssystem för tjänstemän eller komma i fråga för pensionsförmåner som utbetalas enligt detta system. Ordalydelsen i bestämmelsen är för övrigt sådan att den inte enbart ger medlemsstaterna möjlighet att fastställa olika åldersgränser för arbetstagare eller grupper eller kategorier av arbetstagare utan även att vidta åtgärder för att – inom ett yrkesbaserat system för social trygghet – garantera en enhetlig åldersgräns för anslutning till systemet eller för att komma i fråga för pensions- eller invaliditetsförmåner.

38. I sin dom HK Danmark (C-476/11, EU:C:2013:590) och dom Dansk Jurist- og Økonomforbund (C-546/11, EU:C:2013:603) slog domstolen fast att eftersom artikel 6.2 i direktiv 2000/78 ger medlemsstaterna möjlighet att göra undantag från icke-diskrimineringsprincipen som grundas på ålder ska bestämmelsen tolkas restriktivt. [18]

39. Om artikel 6.2 i direktiv 2000/78 tolkades på så sätt att den vore tillämplig på alla typer av företags- och yrkesbaserade system för social trygghet skulle bestämmelsens tillämpningsområde enligt domstolen utvidgas, vilket strider mot kravet att bestämmelsen ska tolkas restriktivt. [19]

40. Härav följer att artikel 6.2 i direktiv 2000/78 endast är tillämplig på företags- och yrkesbaserade system för social trygghet som omfattar riskerna i fråga om ålderdom och invaliditet. [20] Det är dessutom inte alla delar av ett företags- och yrkesbaserat system för social trygghet som täcker sådana risker, och därmed omfattas av tillämpningsområdet för ovannämnda bestämmelse, utan endast de delar som uttryckligen nämns i bestämmelsen. [21]

17 — Dom Felber (C-529/13, EU:C:2015:20, punkt 35).

18 — Dom HK Danmark (C-476/11, EU:C:2013:590, punkt 46) och dom Dansk Jurist- og Økonomforbund (C-546/11, EU:C:2013:603, punkt 41).

19 — Dom HK Danmark (C-476/11, EU:C:2013:590, punkt 47) och dom Dansk Jurist- og Økonomforbund (C-546/11, EU:C:2013:603, punkt 42).

20 — Dom HK Danmark (C-476/11, EU:C:2013:590, punkt 48) och dom Dansk Jurist- og Økonomforbund (C-546/11, EU:C:2013:603, punkt 43).

21 — Dom HK Danmark (C-476/11, EU:C:2013:590, punkt 52).

41. För att pröva huruvida en nationell bestämmelse omfattas av undantaget i artikel 6.2 i direktiv 2000/78 ska det således prövas dels om den ingår i ett företags- och yrkesbaserat system för social trygghet som täcker riskerna i fråga om ålderdom och invaliditet, dels om den omfattas av de hypoteser som avses i bestämmelsen, nämligen ”fastställande av åldersgräns för att … komma i fråga för pensions- eller invaliditetsförmåner” inbegripet ”fastställande … av ålderskriterier för försäkringstekniska beräkningar”.

42. Jag delar den österrikiska regeringens uppfattning att villkoren för att artikel 6.2 i direktiv 2000/78 ska vara tillämplig är uppfyllda i förevarande fall.

43. Det rör sig nämligen om en nationell bestämmelse som är tillämplig på ett företags- och yrkesbaserat system för social trygghet vars syfte är att på ett enhetligt sätt fastställa en åldersgräns för anslutning till ett pensionssystem för tjänstemän samt en åldersgräns för att komma i fråga för pensionsförmåner.

44. I direktiv 2000/78 fastställs visserligen inte vad som avses med ett ”företags- och yrkesbaserat system för social trygghet”. En definition av detta uttryck ges däremot i artikel 2.1 f i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/54/EG av den 5 juli 2006 om genomförandet av principen om lika möjligheter och likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet.[22] Av denna bestämmelse följer att med företags- eller yrkesbaserade socialförsäkringssystem avses ”system som inte regleras av rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet i fråga om social trygghet[23] vilkas syfte är att ge dem som arbetar, både anställda och egenföretagare, i ett företag eller i en grupp av företag, inom ett område för ekonomisk verksamhet eller yrkessektor eller grupp av sådana sektorer, förmåner som skall komplettera förmånerna enligt lagstadgade system för social trygghet eller ersätta dessa, vare sig deltagandet i sådana system är obligatoriskt eller frivilligt”.

45. Såsom den österrikiska regeringen helt korrekt har påpekat är tjänstemännens pensionssystem ett system som ger medlemmar inom en viss yrkessektor förmåner avsedda att ersätta de förmåner som ges enligt det allmänna pensionssystemet i den mening som avses i artikel 2.1 f i direktiv 2006/54. Enligt § 5 stycke 1 punkt a ASVG är således tjänstemän i statlig tjänst uteslutna från det pensionsförsäkringssystem som inrättas genom ASVG på grund av att de är offentliganställda och tjänstgör inom förbundsstaten. Deras anställningsförhållande ger dem nämligen en rätt till pensionsförmåner som motsvarar dem som pensionssystemet ger.

46. Det ska vidare nämnas att genom artikel 7.2 i direktiv 2006/54 kodifieras domstolens praxis[24] på så sätt att ”pensionssystem för en viss kategori offentligt anställda, om förmånerna som betalas ut inom systemet betalas på grund av anställningsförhållandet” likställs med företags- eller yrkesbaserade socialförsäkringssystem. Det är därvid irrelevant att sådana system ingår i allmänna lagstadgade pensionssystem.

47. Det följer av vad jag anfört ovan att det pensionssystem för tjänstemän som är aktuellt i det nationella målet, analogt, ska jämställas med ett företags- eller yrkesbaserat socialförsäkringssystem i den mening som avses i direktiv 2000/78.

48. Den österrikiska regeringen har följaktligen stöd för att i enlighet med artikel 6.2 i direktiv 2000/78 tillämpa en nationell bestämmelse som syftar till att, inom systemet, upprätthålla en enhetlig åldersgräns för anslutning till systemet och för att komma i fråga för pensionsförmåner som utbetalas inom ramen för detta.

22 — EGT L 204, s. 23.

23 — EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 111.

24 — Se, bland annat, dom Beune (C-7/93, EU:C:1994:350) och dom Griesmar (C-366/99, EU:C:2001:648).

IV – **Förslag till avgörande**

49. Med beaktande av vad som anförts ovan föreslår jag att den tolkningsfråga som Verwaltungsgerichtshof (Högsta förvaltningsdomstolen) har ställt ska besvaras på följande sätt: Artiklarna 2.1, 2.2 a och 6.2 i rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den i det nationella målet, enligt vilken lärlings- och arbetsperioder som en tjänsteman fullgjort före 18 års ålder inte beaktas vid fastställande av rätten till och beräkningen av det pensionsbelopp han har rätt till, i den mån lagstiftningen syftar till att garantera ett enhetligt fastställande – inom ett pensionssystem för tjänstemän – av åldern för anslutning till systemet liksom av åldern för att komma i fråga för pensionsförmåner som utbetalas enligt det nämnda systemet.